

ЗАГОРОДНІЙ
Анатолій Глібович —
академік НАН України,
президент Національної
академії наук України

ПЛЕКАЮЧИ ШЕВЧЕНКОВІ ІДЕЇ СЛУЖІННЯ УКРАЇНИ

Добрий день, шановні учасники зборів!
Добрий день, шановні колеги!

Сьогодні ми відзначаємо видатну подію — 150-річчя Наукового товариства імені Шевченка, яке є найстарішою в Україні науково-громадською організацією, створеною у 1873 р. у Львові представниками провідних кіл національної інтелігенції.

Наукове товариство імені Шевченка посідає визначне місце в історії України. Тоді, 1873 року, важко було навіть уявити, наскільки вагому роль відіграватиме Товариство в утвердженні та піднесенні значущості науки в Україні, у формуванні наукових інституцій, зокрема й Національної академії наук України. Наукове товариство імені Шевченка стало важливим чинником національно-культурного відродження та поступу українського народу, виступило ініціатором і організатором багатьох суспільних починань. За довгий період своєї плідної діяльності НТШ, плекаючи Шевченкові ідеї служіння Україні, зробило видатний внесок у піднесення вітчизняної науки, розвиток національного наукового, культурного й освітнього життя в Україні та світі.

Визначною є роль Наукового товариства імені Шевченка й у гідному представленні та зміцненні української науки на міжнародному рівні, сприянні її успішній інтеграції у світовий дослідницький простір. Як наукова організація академічного типу НТШ на високому науковому рівні розгорнуло широкий спектр українознавчих досліджень, перетворилося на рушійну силу формування та розвитку української науки кінця XIX — першої половини XX ст. Разом із Українським науковим товариством у Києві Наукове товариство імені Шевченка стало провідником і попередником Української академії наук, тобто нинішньої Національної академії наук України.

Завдяки багатогранній діяльності Наукового товариства імені Шевченка було закладено підвалини для розвитку національної історичної науки, етнології, мовознавства, наукової термінології, енциклопедистики. Вагомим був і залишається внесок НТШ у розвиток природничих наук.

Історію Товариства творили такі велетні українського духу, як Олександр Конинський, Михайло Грушевський, Олександр Барвінський, Іван Франко, Володимир Гнатюк, Іван Горбачевський, Володимир Кубійович, Іван Раковський та багато інших.

Світовий рівень діяльності Наукового товариства імені Шевченка підтверджується участю в його роботі численних іноземних членів, які сприяли піднесенню авторитету Товариства та його розвитку. Серед них такі знані вчені, як фізики Альберт Ейнштейн і Макс Планк, математики Давид Гільберт і Фелікс Кляйн, механіки Максиміліан Губер і Степан Тимошенко, філологи-славісти Ян Бодуен де Куртене і Любор Нідерле, історик, слов'язознавець Альфред Антон Єнсен, філософ і соціолог, перший президент Чехословаччини Томаш Гарріг Масарик та багато інших видатних постатей.

Сьогодні Наукове товариство імені Шевченка об'єднує понад 3000 науковців з усієї України, а також вчених з інших країн, і ми тішимося тим, що серед них є численний загін представників Національної академії наук України. Ми працюємо пліч-о-пліч, робимо спільну справу, а Меморандум про співпрацю між Національною академією наук України та Науковим товариством імені Шевченка, без

сумніву, сприяє поглибленню наших стосунків та зміцнює наші зусилля з розвитку науки й освіти в Україні.

Особливо хотів би підкреслити, що в складних умовах сьогодення НТШ разом із НАН України та іншими науковими організаціями робить вагомий внесок у протидію російській агресії, сприяє зміцненню національної ідентичності українського народу.

Вельмишановні учасники загальних зборів! Сподіваюся, що у виступах, які пролунають сьогодні, повною мірою буде розкрито визначну роль Наукового товариства імені Шевченка у забезпеченні невідступного поступу української науки та реалізації її головного завдання – служіння Україні та незламному українському народові.

Принагідно хочу побажати всім членам Наукового товариства імені Шевченка, а також всім учасникам ювілейної сесії Загальних зборів Національної академії наук України творчого натхнення, плідної праці, нових вагомих здобутків задля якнайскорішої перемоги над ворогом і світлого майбутнього нашої Батьківщини.

Дякую за увагу!

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик

Anatoly G. Zagorodny

Presidium of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7953-6726>

FOSTERING SHEVCHENKO'S IDEAS OF SERVING UKRAINE

Speech at the anniversary session of the general meeting of the National Academy of Sciences of Ukraine, dedicated to the 150th anniversary of the Shevchenko Scientific Society, December 8, 2023

Cite this article: Zagorodny A.G. Fostering Shevchenko's ideas of serving Ukraine. *Visn. Nac. Akad. Nauk Ukr.* 2024. (2): 6–7. <https://doi.org/10.15407/visn2024.02.006>